

Vzkriesení Sloveni ?

V zrubu v horách v okolí Kokavy nad Rimavicou žije človek, ktorý sa volá Miro Slav Švický. Meno má netradičné a tak vyzerá aj jeho život. Ale tu sa dostávame k filozofickej otázke: čo je vlastne tradičné? Pre niekoho sedenie pri ohni a hranie na fujare pri rannom brieždení, pre niekoho iného dom a dobre zabezpečená rodina a blízke hypermarkety plné tovaru... Miro Slavovi ľahodí to prvé, stará tradícia, založená na úcte k prírode a hľadani našej prapôvodnej identity. Vedže počúvame.

Kedysi...

Este kedysi, keď Miro Slav študoval prírodné vedy a robil istý čas novinárčimu, v sebe cítil chvenie, keď narazil na správy o starých Slovanoch, keď čítal ich povesti, alebo keď sa zaoberal európskymi mytológiami. Cítil spríaznenosť s kultúrou našich predkov, ktorá sa mu odkrývala. Bola omnoho staršia než známa epocha po príchode Cyrila a Metoda do našej zeme. Pociťoval údiv, keď sa dozvedal o vedomectve, rovnako, ako keď sa dozvedal, že pôvodný názov Slovanov bol Sloveni. Stalo sa, čo sa muselo stať, junák sa zamiloval. Do panny prečistej, do krásy zlatistej, do viery vánistej...

Miro Slav sa túlal po dolinách a salašoch, navštevoval vedomcov a staré vedmy, kým unavený nespochínil v Troave, kde so zá-

palom pôsobil na rozvŕňaní toho, čo „sme mali, čo máme, ale sme stratili a strácame“. Dnes je sám vedomcom, ktorý oživuje korene praslovenskej kultúry a vytvára tak predpoklady pre jej vzkriesenie, znovuoobjavenie a uchopenie. Jeho pôsobenie je široké, porieďa kurzy hry na pôvodné hudobné nástroje, robí prednášky, vedomecké večery, bubnovačky, svätí pôvodné sviatky, zaoberá sa ľudovými remeslami, tvorí hudbu a píše knihy.

Hudba lieči...

Miro Slav svoje meno nepíše v uvedenej podobe náhodne. Etymologické zdôrazňovanie pôvodu slovenských slov patrí k jeho obľúbeným hram. Hovorí, že cez jazyk nachádza prameň k svojej i k identite a v konečnom dôsledku v ňom spoznáva oživený jazyk prírody. Spoznáva a vnímať jazyky, je vôbec dôležité, lebo všetko k nám prehovára a my, ak sme hluchí, ochudobňujeme sa. Dôležitou rečou, ktorú sa človek musí naučiť vnímať, je reč hudby. Miro Slav vyrába všemožné hudobné nástroje, ktoré majú svoje korene v pôvodných nástrojoch starých Slovenov. Sú to doby (pôvodné hubny), píšťaly, trojdiery, šesťdiery (i hezdiery), tzv. koncovky, ktoré vydávajú tón na základe intenzity dychu; majú hlboký upokojujúci a relaxačný účinok, fujary i fujarky, husličky i brblaky.

Miro Slavovu tvorbu by istotne kritici vtisnali do skatuličky etno hudby, či ešte populárnejšej World music, nie proti gustu, avšak on sám charakterizuje svoje piesne ako Slovenskú čarovnú hudbu. Vydal viacero CD: Znovuzrodenie, Divopiesne, Liečivé piesne, Perinovo drevo, čo svedčí o jeho plodnom úsilí. Na koncertoch sa prezentuje so skupinou „Bytosti“ a musím povedať, že keď to Bytosti rozbalia, skutočne každá žilka v tele zažhá.

Hudba je tlkot srdca, šumenie rieky, aj spev vtákov, preto sa dá hudbou prenikať cez všetky múry a zamknuté dvere. Pre Miro Slava je hudba vyjadrením najskrytejších nálad národa, ktorý zaklial svoje radosti i žiaľ do melódii svojich piesní. Hudba znamená úprimné otvorenie srdca. Hudba, to je čire rozjímanie. Je liečivá, aj keď je divoká a nespútaná – vtedy naša živa žije, tancuje a vďaka, je liečivá, aj keď plynie pomaly a chvo – vtedy upokojuje a nadchýňa a v jej liečivosti je ukotvené jej najposobivejšie čaro.

Ej, Sloveni, Sloveni...

Z Miro Slava by mal nejeden folkorista radosť, je ľudový, rozvíja folklórne tradície... ale niejednému z nich by na ňom mohli vadieť svojské prístupy k folkóru, zavádzanie „vlastných“ prvkov do pevné stanovených skanzenových šablón, nekonvenčný tón jeho názorov, či kritický pohľad na

stredovekú európsku kultúru, ktorá nebola príliš milosrdná voči tradíciám, ktoré sa v týchto regiónoch pred príchodom kresťanstva nachádzali. Sloveni podľa Miro Slava neboli pohania v tom zmysle, ako to slovo dnes chápeme my. Boli pokojní, pracovití, nie bojovní a agresívni, mali svoje svätoháj, ale svoju vieru nikomu nevnucovali, boli pohostinní a spievajú.

Na naše územie priťahli Slovania medzi piatym a šiestym storočím, keď začali osídľovať väčšiu časť územia strednej, východnej i južnej Európy. Časť z nich, Sloveni, teda priami predkovia Slovákov, žili na území dnešného Slovenska, Moravy a severnej časti Maďarska. Boli to zruční remeselníci, ktorí vedeli dobre spracovávať hlinu, drevo, aj kovy. Venovali sa najmä poľnohospodárstvu, obrábali pôdu, chovali domáce zvieratá a žili so svojimi susedmi poväčšinou v zhode.

Sloveni boli veselej národy, čo naznačujú aj ich sviatkovanie cez rok. Používali slnečno-mesačný kalendár, čiže prírodný, čas mesačného splnu i slnovratov vedeli celkom presne vypočítať. Názvy mesiacov mali odvodené od prírodných javov: Listopad, Mrazec, Sečen, Luten, Brezen, Duben... Dodnes sú niektoré z nich zachované v českom jazyku. Sloveni slávili Hromnice, Fašiangy, Jarnú rovnodennosť (svätenie jari), Stavanie májov (tvorba dedinských kráľov a kráľovní), Letný slnovrat (vajano), dožinky, atď. Mnoho sviatkov zostalo podnes, mnoho sa zmodernizovalo, na mnoho sa pozabudlo.

Sloveni mali svoje svätoháje, ktoré im slúžili na obradovú činnosť. Uchyľovali sa do nich pri rozjímaníach a nasávali do seba mohutnú silu hory, ktorú pri správnom otvorení sa, má možnosť človek prijímať.

Miro Slav so svojimi priateľmi oživuje postupne všetky praslavenské zvyky, preto na základe prameňov vytvorili pôvodný kalendár Slovenov, s pôvodnými sviatkami aj menami. Jeho kruh navštevuje lesy, kde s úctou obnovuje tradíciu svätéhojov, slávi sviatky, tak ako predkovia. Počas búbnovačiek sa opäť po horách rozlieha temný plač dobov, opäť horia vatry, ich rozjímania sú jednoduché, umývajú sa v studenom prameni, dýchajú z plných pľúc čerstvý

horský vzduch, počúvajú prírodu, stíšia svoj dych, objímu strom a počúvajú, čo hovorí drevo, čo hovorí jeho duša.

Vedomectvo...

Miro Slav v časopise *Diva* napísal, že vedomectvo je pôvodný duchovný smer na území, na ktorom žijeme. Preto ho môžeme nazvať v pravde domácou filozofiou. Vedomectvo nie je náboženstvo, i keď je aj náboženstvom, ale je to skôr duchovné vedenie o svete, o ceste, o zmysle a poslaní človeka. Vedomectvo je aj viera, snaží sa byť vierou bez obruči a refazi, vierou slobodnou. Vychádza z jedného základného zákona, ktorý môžeme pozorovať v celej prírode, zo zákona vzájomného pôsobenia. Ty potrebuješ mňa a ja potrebujem teba. Sme na sebe a na Matke prírode závislí, sme prepletení, tvoríme posvätný kruh. Všetko žije, celá príroda žije: vedomectvo je chrám, v ktorom vedomec uctieva každé steblo trávy, vodu, vietor, vzduch, klania sa múdrosti, ktorá dýcha v celom vesmíre. Posvätný je strom a posvätná je aj pôda, posvätný je každý nový deň, posvätná je každá bytosť. Všetci sme posvätní. Živa dáva život všetkému a nikoho neodvrhuje, živa vedie k súladu a k láske. Toto je vedomectvo.

Miro Slav napísal tri knihy, z ktorých prvá *Návrat Slovenov*, hneď vyvolala okolo seba nemalý rozruch. Je v nej novým spôsobom zosumarizované učenie našich predkov. Ďalšie dve *Čaro 4 živlov* a *Čaro prírody* sú knihy meditačno-rozjímavé.

Diva a všetko ostatné...

Miro Slav nie je sám, má okolo seba skupinu ľudí, bez ktorej by istotne mnohé veci neklapali tak, ako majú. V Trnave vybuodovali spoločnými silami stredisko *Diva* a vydávajú rovnomenný časopis. V *Dive* sa

môžete kedykoľvek s Miro Slavom stretnúť a povypytovať sa na jeho životné chodníčky. Dnes, keď sa z každej reklamy na nás valí zaručený spôsob správneho života, žijú medzi nami ľudia, ktorí sú alternatívou k rýchlym „zaručeným“ metódam; paradox spoločnosti spočíva v tom, že alternatíva všetkými stavaná do ofsajdu, môže byť ešte zaručenejšia než všeobecne prijímané hodnotové sústavy, pretože ju preverili tisíročia a naši pradávni otcovia s ňou boli bytostne stotožnení.

Aj také tváre má Miro Slav Švický, ktorého mnohí poznajú ako „nespratného po-

hana“, čo sa pokúša oživovať dávno mŕtve tradície, či ako „buriča“ na spôsob Janka Kráľa, ktorý vyzýva k slobode ducha a uvedomelosti, či naopak, ako vedomeca a liečiteľa, ktorý prináša duši možnosť nahliadnuť do studnice predkov. Kresťanovi neunikne jeho panteizmus, folkloristovi jeho nezávislosť, emancipovanému človekovi jeho staromódnosť. Nuž, nech si každý vyberie, nám neprislúcha súdiť: v čomsi archaický a pohanský, v čomsi aktuálny a v čomsi klopúci na steny ľudských duší.

Juraj Jordán Dovala, foto archiv autora